

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

В Україні в умовах економічного зростання, інвестиції виступають важливою умовою здійснення структурної перебудови національної економіки. Тому найбільш актуальним завданням постає стимулювання інвестиційної діяльності як в країні в цілому, так на підприємствах. Одним із найважливіших інструментів стимулювання інвестиційної діяльності є саме податкова політика.

Питання визначення ролі та місця системи оподаткування в механізмі стимулювання інвестиційної діяльності підприємств набула актуальності ще на початку ринкових перетворень, але і сьогодні є об'єктом дослідження багатьох науковців, зокрема таких, як Кузьміна Н., Коновалова Т., Чорного Л., Колесника В., Янелі Ю., Савченка А., Москалюк Н. та ін. [1]. Проте окремі питання потребують більш глибокого дослідження.

Однією з дуже важливих проблем соціально-економічного розвитку України є низький рівень інвестиційної привабливості підприємств, що значною мірою є наслідком недосконалої та не виваженої податкової політики держави.

Зазвичай вважається, що за допомогою податків держава може регулювати інвестиційні процеси як за рахунок впливу на рівень короткострокових та довгострокових заощаджень, так і за допомогою політики пільг та стимулів для вирішення певних інвестиційних завдань.

Перший напрямок і його реалізація відбувається шляхом стимулювання заощаджень, які збільшуються в результаті зменшення загального рівня оподаткування, що призводить до перерозподілу ВВП на користь приватного сектора економіки. В цій ситуації збільшуються заощадження домогосподарств та підприємств, відбувається їх перерозподіл і формування інвестиційного ресурсу.

Короткострокові заощадження громадян є одним із видів інвестиційних ресурсів, який реалізується у вигляді банківських депозитів на будь-який строк, державних облігацій, інвестицій в цінні папери [2].

На жаль, існуючий в Україні механізм оподаткування короткострокових заощаджень поки що не можна вважати досконалим. Зокрема, на рівень інвестиційної активності негативно впливає механізм та розмір оподаткування доходів фізичних осіб, отриманих у вигляді дивідендів. Ще одним перспективним напрямком залучення інвестиційних ресурсів є державні облігації, але слід зазначити, що на сьогодні в Україні вони не користуються попитом в силу відсутності довіри громадян до держави.

Другий напрямок впливу на інвестиційний процес реалізується через впровадження податкових пільг і стимулів при реалізації певних інвестиційних проектів, що сприяють підвищенню інвестиційної активності в регіонах України та в країні в цілому [3].

Так, у закордонній практиці для стимулювання інвестиційної активності в державі або в певному регіоні часто використовуються такі інструменти пільгового оподаткування, як: податкові канікули (період, протягом якого прибуток підприємства оподатковується за пільговою ставкою). Його зміст полягає в тимчасовому звільненні підприємства від сплати податків за умови спрямування цих коштів на інвестиційні цілі або збільшення виробництва та експорту продукції. Та регресивне оподаткування, яке ґрунтується на зниженні ставки податку в міру зростання доходу. Такий метод оподаткування вигідний для осіб із високим рівнем доходів, але вразливий для дрібних платників податків. На жаль, на сьогодні ні теоретична, ні практична база застосування зазначених податкових пільг і стимулів не є досконало розробленою, а тому проблема залишається актуальною і потребує додаткових досліджень.

При застосуванні податкового стимулювання обов'язково потрібно враховувати той факт, що воно має тенденцію розповсюджуватися на будь-які види діяльності, його важко контролювати, податкові стимули можуть бути тільки тимчасовим явищем, а тому вони повинні надаватися в чітко визначених на законодавчому рівні напрямках. Одним із напрямків збільшення обсягів інвестиційної діяльності підприємств в Україні є залучення іноземних інвестицій в її регіони. Для збільшення обсягів іноземного інвестування необхідною умовою є стабільна законодавча база та ефективна податкова політика. На сьогодні законодавство України стосовно режиму іноземного інвестування містить багато суперечностей, які, в свою чергу, не впливають позитивно на збільшення обсягів іноземного інвестування. Не відчувають іноземні інвестори і особливого зменшення податкового тягаря. Всі податкові заходи, які

використовуються на сьогодні в Україні, не є стабільними і не дають можливості інвесторам вільно та довгостроково вкладати капітал в ту чи іншу галузь. Для стимулювання іноземного інвестування потрібно не тільки впровадження пільгового оподаткування, але й гарантії стабільності податкового законодавства у майбутньому [4]. Діюча на сьогодні українська податкова система є однією з найбільш складних і найменш ефективних не тільки серед країн європейського регіону, а й у глобальному порівнянні, що регулярно підтверджують міжнародні звіти та рейтинги, дослідження вітчизняних економістів, а також оцінки інвесторів, що працюють в Україні.

Таким чином, податкова політика сьогодні не відповідає міжнародним стандартам, а тим самим не сприяє збільшенню обсягів іноземного інвестування підприємств. Для вирішення цієї проблеми потрібна розробка механізму податкового регулювання інвестиційної діяльності як на міжнародному так і на національному рівні. Саме тому актуальним є впровадження дієвих податкових засобів (інструментів), стимулів, пільг, які б, в свою чергу, були адаптовані для умов транзитивної економіки України, та їх апробацію на всіх рівнях: на рівні підприємства, регіону, країни, а також забезпечення максимальної стабільності українського законодавства, що є необхідною передумовою створення сприятливого клімату для залучення іноземних інвестицій на підприємства України.

Список літератури:

1. Савченко А. Москалюк Н. Податок на прибуток підприємств як інструмент інвестиційної політики держави// Економіка України. – 2004. –С. 22-28.
2. Вермінська О. М. Проблеми та перспективи інвестиційно-інноваційного розвитку України / О. М. Вермінська, П. А. Гориславець // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2010. - №691.
3. Крисоватий А.І. Новітня парадигма преференційного оподаткування [текст]: монографія / А.І. Крисоватий, Г.В. Василевська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 260 с.
4. Демчишак Н.Б. Пріоритети стимулювання інвестиційної діяльності в умовах обмеженості фінансових ресурсів / Н.Б. Демчишак //Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – № 1.